De walvischvangst, tooneelen op zee

Herman Melville

bron
Herman Melville, *De walvischvangst, tooneelen op zee*. *Nieuwe Rotterdamsche Courant* van 7, 9, 11, 12, 19 en 23 februari 1853.

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/melv004walv01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

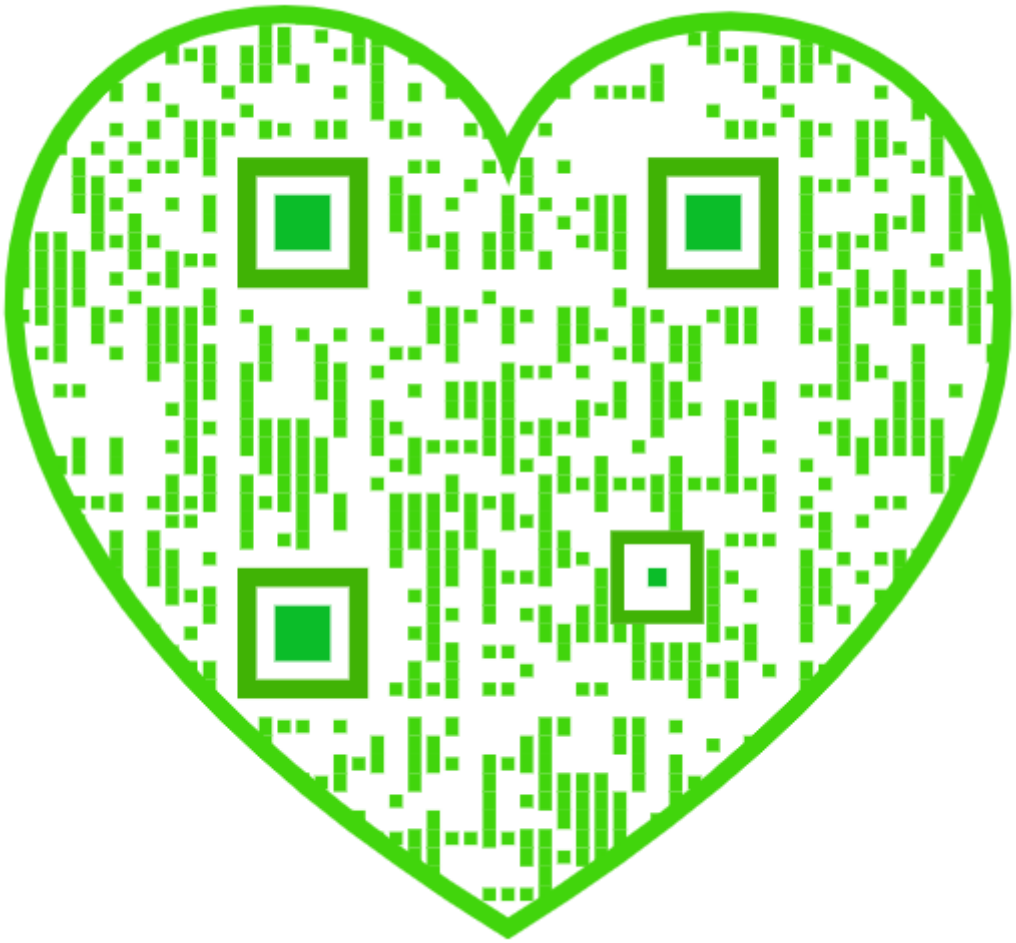

Ten geleide
Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee: de oudste Nederlandstalige versie van Melvilles meesterwerk

Hans Beelen

Het lijkt lang te hebben geduurd voordat Herman Melvilles roman *Moby Dick*, in 1851 in New York en Londen op de markt gebracht, op het Europese vasteland in vertaling bekend is geworden. In Frankrijk verscheen de eerste complete vertaling in 1941, negentig jaar na de eerste druk van het origineel. In Duitsland verscheen in 1927 een eerste Duitse vertaling door Wilhelm Strüver, weliswaar bezorgd door niemand minder dan Thomas Mann, maar door Strüver drastisch ingekort tot een derde van de oorspronkelijke omvang. Pas in 1942 verscheen in Zwitserland de eerste volledige vertaling in het Duits. In Nederland zou het tot 1929 duren voordat J.W.F. Werumeus Buning de eerste vertaling in boekvorm publiceerde.

Aldus de gangbare literaire geschiedschrijving. Maar al in 1853 was *Moby Dick* twee weken lang voorpaginanieuws van de NRC. Op 7, 9, 11, 12, 22, en 23 'Februarij' van dat jaar drukte de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* in zes afleveringen een feuillleton af met de titel: *Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee*.

De *Nieuwe Rotterdamsche Courant* publiceerde in deze tijd wel vaker beknopte navertellingen van buitenlandse romans als vervolgverhaal. Toch zullen in 1853 maar weinig abonnees de naam Melville met het *Moby Dick*-verhaal in verbinding hebben gebracht: de Amerikaanse schrijver werd namelijk in het geheel niet genoemd. 'Naar het Fransch van E.D. Forgues', zo luidde de enige auteursvermelding. Alleen de oplettende lezers van de *Revue des deux mondes* konden het beter weten: in dit Franse tijdschrift, dat zich tot doel had gesteld een brug te slaan tussen de Amerikaanse en de Europese cultuur, was, eveneens in februari van het jaar 1853, onder de titel *Moby Dick, La chasse à la baleine, Scènes de mer* een beknopte navertelling gepubliceerd van 'The Whale, by Herman Melville'. Dit 55 pagina's tellende Franstalige resumé van de hand van E.D. Forgues, waarin de naam van Melville wèl werd genoemd, was de directe bron van het vervolgverhaal in de NRC. Het is opmerkelijk dat Melvilles verhaal al de titel *Moby Dick* heeft: de door E.D. Forgues geraadpleegde Londense editie droeg immers nog de titel *The Whale*.

Het brein achter deze continentaal-Europese *Moby Dick*-primeur was Paul Emilie Daurand (1813-1883, naast E.D. Forgues gebruikte hij ook de pseudoniemen Old Nick en Tim). Als echte *anglophile* bracht deze Franse letterkundige rond 1850 een aantal vertalingen uit van Amerikaanse en Engelse literatuur, en liet daarmee het lezerspubliek in Europa voor het eerst kennismaken met auteurs die op dat moment in de Nieuwe Wereld *en vogue* waren. Zo vertaalde hij in 1846 voor *La Revue brittanique* een novelle van Edgar Allan Poe onder de titel: *Une Descente dans le Maelstrom*, in oktober van dat jaar gevolgd door *Meutre dans la rue Morgue*. Aan Melvilles collega en mentor Nathaniel Hawthorne, aan wie *Moby Dick* is opgedragen, werd door Daurand in april 1852 een uitvoerig essay gewijd; zijn vertaling van Hawthornes in 1851 verschenen roman *The house of the seven gables* verscheen in 1865 onder de titel: *La maison aux sept pignons*.

De hedendaagse lezer van Edgar Allan Poe, Herman Melville en Nathaniel Hawthorne wordt nog steeds bekoord door hun meesterlijke verwoording van het griezelige, het *unheimliche*, maar de Franse letterkundige van het midden der negentiende eeuw las deze Amerikaanse auteurs met een andere bril. Dat blijkt uit

de korte beschouwing van Daurands hand waarmee de navertelling van Moby Dick wordt besloten (in de Nederlandse versie is dit nawoord vrijwel geheel geschrapt). Forgues wijst erop dat Melville een van de populairste vertellers van de Verenigde Staten is, en dat hij die reputatie te danken heeft aan *Typee* en *Omoo*, 'peintures animées des moeurs insulaires polynésiennes' ('levendige schilderingen van de zeden van de Polynesische eilanden'). Door deze succesvolle eerstelingen in staat gesteld zijn literaire vleugels uit te slaan, heeft Melville met *Moby Dick* thans zijn thematiek verlegd, en hierbij lijkt hij 's'être aventuré un peu plus loin que de raison' ('meer gewaagd te hebben dan verstandig is'), want hij heeft de 'realités de l'orde le plus positif' vermengd met 'des créations purement allégoriques (fantastiques si l'on veut)'. Anders gezegd: Melville heeft zijn realistische schildering van de walvisvangst te zeer opgesmukt met allerlei fantastische en symbolische elementen. Als voorbeelden van 'excentricités purement extérieures' noemt Forgues 'une grande prodigalité de titres bizarres' ('een enorme hoeveelheid bizarre titels'), 'de digressions inattendues', 'ongecontroleerde uitweidingen', die soms ontaarden in 'érudition superflue' ('overbodige belezenheid'). In weerwil van deze tekortkomingen (die Melville in de ogen van latere lezers juist tot een interessante voorbode van de moderne literatuur zouden maken) beschouwt Daurand hem als een van de grootste Amerikaanse schrijvers, die het verdient in één adem genoemd te worden met Washington Irving en Fenimore Cooper. Daurand toont zich aldus een kritisch bewonderaar van Melville, die in zijn schrijverschap vooral het realistische element waardeert.

In de navertelling van Melvilles roman komt deze verdeelde bewondering duidelijk naar voren. Hieronder zijn per NRC-aflevering de door Forgues gekozen passages op een rijtje gezet (tussen haakjes staan de nummers en titels van de betreffende hoofdstukken uit *Moby Dick*):

maandag 7 februari 1853

* beginalinea waarin de 'kruistogt' aan boord van de *Pequod* wordt aangekondigd
* de aanmonstering, de *Pequod*, kapitein Achab (16: The Ship)
* de walvis Moby Dick en wat hij Achab heef aangedaan (41: Moby Dick)
* Starbuck (26: Knight and Squires)
* Stubb (27: Knights and Squires)

woensdag 9 februari 1853

* Stubb (27: Knights and Squires)
* Flask (27: Knights and Squires)
* Queequeg (12: Biographical)
* Tashtego en Dagoo (27: Knights and Squires)
* Fedallah en zijn metgezellen (48: The First Lowering)
* voor het eerst op jacht in de sloepen (48: The First Lowering)

vrijdag 11 februari 1853

* voortzetting van de jacht (48: The First Lowering)
* de spookstraal (51: The Spirit-Spout)
* bezoek aan de krillvelden (58: Brit)
* de Kraken (59: Squid)
* Stubb doodt een walvis (61: Stubb kills a Whale)
* bevestigen van de walvis aan het schip (64: Stubb's Supper)

zaterdag 12 februari 1853

* de hongerige haaien slachten elkaar af (66: The Shark Massacre)
* het afspekken van de walvis (67: Cutting In)
* Tashtego gered door Queequeg (78: Cistern and Buckets)
* het koken van de traan ((96: The Try-Works)
* ontmoeting met de *Jeroboam* (71: The Jeroboam's Story)

dinsdag 22 februarij 1853

* ontmoeting met de *Jeroboam* (71: The Jeroboam's Story)
* Achab dreigt Starbuck neer te schieten (109: The Cabin: Ahab and Starbuck)
* Achab smeedt een harpoen (113: The Forge)
* Achab vervloekt de zon (118: The Quadrant)
* Elmsvuur in de mast (119: The Candles)
* Starbuck ziet ervan af Achab in zijn slaap te doden (123: The Musket)
* ontmoeting met de *Rachel* (128: The Pequod meets the Rachel)
* Achab laat zich in de mast hijsen (130: The Hat)
* Achab weent (132: The Symphony)

23 februari 1853

* gesprek tussen Achab en Starbuck over hun gezinnen (132: The Symphony)
* Moby Dick in zicht en vergeefse jacht (133: The Chase – First day)
* voortzetting van de jacht tijdens de volgende dag (134: The Chase – Second Day)
* ondergang van de Pequod (135: The Chase – Third Day)
* redding van de enig overlevende drenkeling (Epilogue)
* slotbeschouwing

In overeenstemming met Forgues literaire voorkeuren beperkt diens beknopte samenvatting van *Moby Dick* zich tot een aantal alinea's en scènes die samen een pakkend verhaal vormen, dat vergeleken met het origineel echter radicaal is

versimpeld. Zo is de in Moby Dick centrale figuur van de ik-verteller Ismael gereduceerd tot een anonieme drenkeling die aan het eind van het verhaal in het vorbijgaan als zegsman wordt genoemd!

De Nederlandse versie is geen slaafse vertaling, maar levert een vlotte parafrase van het Frans. Wel is de kritische slotbeschouwing van Dauran (zie hieronder: bijlage 1) ingekort tot een enkele afsluitende alinea. Enkele kleine inconsequenties (bv. de aanvankelijke spelling *Mobij Dick*) doen vermoeden dat de Nederlandse vertaling met een zekere haast tot stand is gebracht. De typisch negentiende-eeuwse kleur komt goed naar voren bij vergelijking met latere vertalingen. Als tweede bijlage is ter illustratie een fragment in verschillende uitgaven opgenomen, waarin zowel de Franse als de Nederlandse vertaling eigen wegen inslaan.

Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op zee, naar het Fransch van E.D. Forgues is thans weer boven water gekomen. Dit NRC-vervolgverhaal is een literaire curiositeit: het is – minder dan twee jaar na het Amerikaanse origineel (herfst 1851) – de enig bekende contemporaine Nederlandse versie van *Moby Dick*, en daarmee – meer dan driekwart eeuw voor de eerste vertaling in boekvorm en via de omweg van een in dezelfde maand februari van het jaar 1853 verschenen Franse navertelling – de allereerste kennismaking van het Nederlandse lezerspubliek met Melvilles meesterwerk.

Bibliografische notitie

In dit digitale tijdperk worden steeds meer bronnen via internet toegankelijk gemaakt. De negentiende-eeuwse uitgaven van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* zijn te raadplegen op de historische-krantensite van de Koninklijke Bibliotheek: http://kranten.kb.nl/. Van de in 1829 opgerichte *Revue des deux mondes*, die tot op de dag van vandaag verschijnt, zijn de jaargangen 1829-1930 gearchiveerd op Gallica, het digitale culturele geheugen van Frankrijk: http://gallica.bnf.fr/

Bijlage 1: de nabeschouwing van E.D. Forgues

Est-ce un roman, est-ce un livre positif, plein de souvenirs et de réalité, que nous avons tenté de résumer en quelques pages. D'autres que nous décideront cette question. L'auteur, M. Herman Melville, est un des conteurs les plus populaires aux États-Unis. En Angleterre même, quelques-uns de ses livres ont obtenu depuis quelques années une certaine vogue; les premiers surtout (*Typee* et *Omoo*), peintures animées des moeurs insulaires polynésiennes, venant à paraître où les luttes de la Grande-Bretagne et de la France, relativement au protectorat des îles Marquises, préoccupaient l'attention publique, participèrent de la popularité acquise alors aux déportements du missionaire Pritchard et de la grande reine Pomaré.

Une fois en posses[s]ion d'une renommée qui lui donnait libre carrière, M. Herman Melville en a profité pour étendre le champ de ses conquêtes littéraires, et, comme tant d'autres, revendiquer les bénéfices en même temps que les dangers d'une individualité et d'une originalité plus complètement accusées. Nous ne l'en blâmerions point, il s'en faut, si, dans l'essor trop peu modéré qu'il a pris ainsi, il ne nous semblait s'être aventuré un peu plus loin que de raison. Sa verve incontestable, la valeur

pittoresque de son style, l'imprévu de ses conceptions, gagneraient, selon nous, à être maintenus sous le contrôle d'un bon sens plus rigoureux, d'un goût plus épuré; puis, comme Nathaniel Hawthorne, auquel est dédié l'ouvrage que nous venons d'analyser, M. Herman Melville s'est imbu, peut-être plus qu'il ne faudrait, de la prestigieuse philosophie dont Emerson est l'apôtre inspiré. Cette philosophie, nous la goûtons et nous l'adoptons très volontiers dans ses origines comme dans ses conclusions, mais avec cette réserve cependant, qu'elle ne vienne pas, se mêlant aux réalités de l'ordre plus positif, - par exemple à des récits de pêche, - introduire des créations purement allégoriques (fantastiques si l'on veut) au milieu de créatures en chair et en os que le voisinage de ces fantômes finit par dénaturer étrangement.

Nous pensons aussi que M. Herman Melville eût gagné à ne point user autant de ces excentricités purement extérieures qui consistent dans une grande prodigalité de titres bizarres, de digressions inattendues, de bibliographie à contre-temps, d'érudition superflue. Il avait assez de talent naturel, d'esprit *argent comptant*, d'invention réelle pour dédaigner ces semblans dont on a trop abusé à notre époque. Cependant, avec ces réserves, nous n'hésitons pas à reconnaître que l'auteur de *Redburn*, *Mardi*, *White-Jacket* et de *the Whale* s'est placé à un rang distingué parmi les romanciers américains qui continuent de nos jours, Brockden Brown, Washington Irwing et Fenimore Cooper.

E.D. Forgues, Moby Dick, La chasse à la baleine, scènes de mer. *The Whale*, by Herman Melville, 3 vols. London, Rich. Bentley. *La Revue des deux mondes* 1853/02, pp. 514-515.

Bijlage 2: gesprek tussen Achab en Starbuck over hun gezinnen in Nantucket

'They have, they have. I have seen them – some summer days in the morning. At this time – yes, it is his noon nap now – the boy vivaciously wakes; sits up in bed; and his mother tells him of me, of the cannibal old me; how I am abroad upon the deep, but will yet come back to dance him again.'

''Tis my Mary, my Mary herself! She promised that my boy, every morning, should be carried to the hill to catch the first glimpse of his father's sail! Yes, yes! no more! It is done! We head for Nantucket! Come, my Captain, study out the course, and let us away! See, see! the boy's face from the window! the boy's hand on the hill!'

But Ahab's glance was averted; like a blighted fruit tree he shook, and cast his last, cindered apple to the soil.

Herman Melville: *The Whale*. London 1851.

***

- Je le sais… je le sais… l'été, le matin... Tenez, à cette heure même, après son sommeil de midi, mon garçon s'éveille... Il est assis sur sa petite couchette. Sa mère lui parle de moi... de ce vieux cannibale ici présent... Elle lui raconte que je suis bien loin, quie je reviendrai le faire danser sur mes genoux.

- Et ma Mary, donc?... Tous les matins, elle doit mener le petit sur la hauteur, afin qu'il voie des premiers blanchir à l'horizon la voile du *Pequod*... Allons, c'est fini, c'est decidé... en route vers Nantucket!

Mais la face d'Ahab se détourne à ces mots. Il secoue sa tête grise, et de là, comme d'une tige brûlée par les froids, tombe à terre le dernier fruit qu'elle portât encore: bonne pensée qui avorte, fruit doré au dehors, au dedans plein de cendres amères.....

(E.-D. Forgues: Moby Dick, La chasse à la baleine, scènes de mer. *The Whale*, by Herman Melville, 3 vols. London, Rich. Bentley. *La Revue des deux mondes* 1853/02)

***

'Ik weet het..... ik weet het.... in den zomer, des morgens,.... zie, in dit uur ontwaakt mijn jongen, uit zijn middagslaapje.... Hij zit op zijn klein rustbedje. Zijne moeder vertelt hem van mij… van dien ouden Kannibaal, dien gij hier voor u ziet… zij verhaalt hem, dat ik ver, zeer ver weg ben, dat ik terug zal komen, om met hem te spelen en hem op mijne knieën te doen springen.'

'En mijne Marie dan?… Elken morgen moet zij den kleine op eene hoogte brengen, opdat hij het eerst de witte zeilen van den *Pequod* aan den horizon zie schemeren.... Kom, voorwaarts, het is besloten.... Naar Nantucket, naar Nantucket!!'

Doch Achab wendt bij deze woorden zijn gelaat af. Hij schudt het grijze hoofd en laat het in zijne hand neder zinken. Gelijk de teedere twijg, welke zoo lang aan den schralen noordewind was blootgesteld, hare laatste verschroeide bladeren laat vallen, zoo ook viel de vrucht, welke een enkele zonnestraal had doen ontkiemen, bij den uitgedroogden stam neder. Die opkomende goede gedachte was voor het uiterlijk eene schoone en bloeijende vrucht; doch van binnen was ze wormstekelig.

(*Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee*. *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, No. 54, Woensdag 23 Februarij 1853)

***

'Die zijn er, die zijn er. Ik ken ze wel, – 's morgens vroeg in den zomer. Om dezen tijd – ja, hij doet nu zijn middagdutje – wordt de jongen ineens wakker en gaat overeind zitten in bed, en zijn moeder vertelt hem van mij, van dien ouden kannibaal, hoe ik op zee ben, maar terug kom om hem paard te laten rijden op mijn knie'.

''t Is of u van mijn Mary spreekt, van mijn eigen Mary! Ze heeft beloofd dat ze mijn jongen iederen morgen naar de duinen zou brengen om hem het eerst zijn vaders zeilen te laten zien! Ja! Ja! Niet meer praten! Wij gaan terug naar Nantucket! Kom kapitein, zet den koers uit, en laten we gaan! Kijk toch de jongen loert door het raam! De jongen wuift op het duin!'

Maar Ahab's blik was afgewend; hij schokte als een door den bliksem getroffen appelboom, en de laatste verschroeide appel viel neer.

(Herman Melville: *Moby Dick of De witte walvisch*. Vertaald door Werumeus Buning. Amsterdam, 1929)

***

‘Die zijn er, die zijn er, ik heb ze gezien – bepaalde zomerochtenden. Rond deze tijd (ja, hij doet nu zijn middagslaapje) wordt de jongen levenslustig wakker; hij gaat rechtop in bed zitten en zijn moeder vertelt hem over mij, over deze oude kannibaal, hoe ver weg op zee ik ben, maar dat ik terugkom om hem weer te laten dansen.’

‘Dat is mijn Mary, helemaal mijn Mary! Ze heeft beloofd mijn jongen iedere morgen naar de heuvel te dragen om de eerste glimp van zijn vaders zeil op te vangen! Ja, ja! Niets meer zeggen! Het is voorbij. We gaan op Nantucket aan! Kom, mijn kapitein, zet de koers uit en laten we gaan! Kijk, kijk! Het gezicht van de jongen voor het raam. Zijn wuivende handje op de heuvel!’

Maar Achab had zijn blik afgewend; hij schokte als een verdorde appelboom en wierp zijn laatste verpierde vrucht op de grond.

(Herman Melville: *Moby Dick*. Vertaling en nawoord Barber van de Pol. Amsterdam, 2008)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Maandag 7 Februarij 1853. No.38]

Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. *Naar het Fransch van E.D. Forgues*

Wij gaan thans eenen kruistogt maken, aan boord van den *Pequod*, eenen der oudste walvischvaarders van het eiland Nantucket, en, welke aldus is geheeten naar eenen der stammen van de roodhuiden, welke door de beschaving van de Noord-Amerikaansche kusten zijn verdreven.

De *Pequod* is een eerbiedwaardig schip, en ziet er zóó regt aartsvaderlijk uit, verbrand en gehavend als hij is, door de zonnestralen en de stormen der verschillende groote zeeën. Bij de beschouwing van dit schip denkt men onwillekeurig aan de soldaten van het groote leger, onder den hemel van Rome, van Thebe, van St. Domingo en van Moscou! Reeds gedurende vijftig jaren doorploegde het de golven; men behoeft ook niet te vragen, of het eenen zwaren strijd heeft gehad, als men slechts ziet, op hoevele verschillende plaatsen het betimmerd is; het ziet er vrij zonderling uit met zijne Japansche masten en zijn Grieksch want; de bemanning is een mengelmoes van allerlei menschenrassen, en het wier, dat zich aan zijne kiel heeft vastgezet, is, als het ware, een *Herbarium* van alle luchtstreken. Het dek is in alle rigtingen gescheurd en gespleten, en ziet er niet minder erbarmelijk uit, dan de hoofdkerk te Canterbury, wier wanden zoovele duizenden Christenen nog eerbied inboezemen, als zijnde zij eenmaal bevlekt geweest, met het bloed van Becket. Het dek en de verschansingen zijn van eene menigte pennen en haken voorzien, waarmede verscheidene tanden van cachelotten en ivoren platen zijn bevestigd, aan welke men op den Pequod weinig waarde schijnt te hechten. Men zou hem het best kunnen vergelijken met eenen neger-koning, in zijn statiekleed.

Terwijl hij aan de kade van Nantucket op zijne ankers rust, valt ons oog op het bureau, waar de matrozen worden aangenomen. Dit is eene soort van *wigwam*, op walvischbaarden gespannen, welke buigzame en vezelachtige stijlen op den top der tent eenen vederbos vormen, niet ongelijk aan den *scalp* der Indiaansche krijgslieden en aan de pluim op de muts eens mandarijns. Daar worden de candidaten geschift, gemeten, onderzocht en gewaardeerd door twee groote aandeelhouders in den Pequod, de heeren Peleg en Bildad, beiden vroeger kapiteinen op eenen walvischvaarder,

doch, die het vermoeijende leven vaarwel gezegd en zich aan den handel gewijd hebben. Wee hem, die, zonder vooraf gewaarschuwd te zijn, zich tusschen deze twee vertegenwoordigers van het kapitaal ziet geplaatst! Van den eenen tot den anderen gestooten; van eenen Godverzaker naar eenen kwaker, van Bildad naar Peleg gedreven, nu overbluft door de verregaande onbeschaamdheid en de afgrijsselijke vloeken van den eersten, dan weder misleid door de honigzoete woordekens en de vrome leugens van den tweeden, is hij ten laatste het slagtoffer zijner ligtgeloovigheid, zij belooven hem gouden bergen; doch zijn aandeel in de winsten van de reis is dikwerf zeer klein, alhoewel dit aandeel en het voedsel, gedurende den togt, het geheele loon van den matroos, aan boord van eenen walvischvaarder, uitmaken.

Zoodra de koop gesloten is, en dikwerf nog, alvorens men eenig contract heeft gemaakt, koestert de toekomstige gast van den *Pequod* zonder twijfel den wensch, kennis te maken met den kapitein, onder wiens bevelen hij weldra, gedurende twee of drie jaren, op alle zeeën van den aardbol zal omzwalken. Doch hier beginnen reeds de onaangenaamheden. De gezagvoerder is onzigtbaar. Men kent alleenlijk zijnen naam; en zijn naam is die eens dwingelands. Doch dit doet niets ter zake: de eerzame reeders, de heiligschenner Peleg en de vrome Bildad stellen zich, ieder in het bijzonder, verantwoordelijk voor dit geheimzinnig personaadje.

'Den kapitein in zijn huis te zien, dit gaat niet,' zegt Peleg; 'voor de rest, ik weet niet hoe het komt, ziet men hem zelden buiten zijne woning. Hij is niet ziek, en toch kan men niet zeggen, dat hij volkomen wel is. Zelfs voor ons sluit hij zijne deur, en dan zal hij toch zeker wel geene anderen bij zich ontvangen. De man heeft zijn gelijke niet; het is een zonderling. Echter heeft hij niets vreesselijks en niets terugstootends over zich. Hij spreekt niet veel, maar hetgeen hij zegt, mag gehoord worden. Hij is een buitengewoon mensch, die alles heeft gezien, alles heeft ondervonden, en die zoowel het leven der professoren als dat der kannibalen bij ondervinding kent Hij heeft nog wel grootere diepten gepeild dan die der zee, nog wel andere vijanden bestreden dan de walvisschen, en in geheel Nantucket vindt men geen beter en wisser harpoen dan den zijnen. Hij is geen femelaar gelijk Bildad, hij is ook geen lustige knaap, gelijk ik ben. Achab heeft zijn weêrga niet. Te beweren, dat hij altijd even vrolijk en lustig is, zou wel wat gewaagd zijn. Op zijne laatste reis toch was het in het geheel niet pluis met hem; maar zijne wonden werkten toen zeer nadeelig op zijn humeur, en dit zal wel niemand verwonderen, die hem zoo geheel bebloed op zijne legerstede heeft zien liggen. Ik moet ook bekennen, dat hij, sedert die vervloekte walvisch hem zijn been stuk sloeg, veel wreveliger en ongemakkelijker is geworden… en, dat hij niet altijd even vrolijk is… Maar, basta!… beter een zwartgallige doch dappere kapitein, dan een steeds lagchende zeeman, die van lij noch loever weet… Bedenk intusschen, dat de man, van wien men u misschien veel kwaads heeft verteld, geen toovenaar of geen booze geest is. Hij is getrouwd, zijn vrouwtje, een allerliefst wijfje, heeft hem een kindje geschonken, – houd dus moed, waarachtig, de man zal je meêvallen.'

Aldus wordt men omtrent dien man ingelicht. Alzoo moet men dus met eenen vreesselijken menschenhater, met eenen toovenaar den togt ondernemen. Menschenhater, is dit wel de regte naam? Is er geen ander woord, dat beter dien waanzin uitdrukt van eenen mensch, welke de voorzienigheid gekastijd heeft, die zich tegen de Voorzienigheid verzet, en, haar op geene andere wijze kunnende bereiken, het grenzeloos dwaze ontwerp heeft gevormd, Haar te vervolgen, in het werktuig, dat Zij heeft gekozen, om hem te treffen; Achab koestert geenen haat jegens zijne medemenschen; hij keurt hen de eer, van zijnen haat te ondervinden, onwaardig;

maar, met het oog op het stuk ivoor, dat de plaats van zijn verloren been heeft ingenomen, stort hij tegen God zelven zijne gal uit, en, den Schepper van alle dingen niet kunnende treffen, heeft hij Mobij Dick uitgekozen tot het slagtoffer zijner wraakzucht.

Mobij Dick, wie is dit? Een walvisch, niets meer, niets minder; maar een walvisch, gelijk men er geen meer ontmoet. In zijne soort was Moby Dick, wat Achab in de zijne was. Vraag den eersten Nantucketer, dien gij zult ontmoeten, naar Moby Dick, en hij zal u oogenblikkelijk eene beschrijving leveren van dien reusachtigen witten walvisch; hij zal u van zijn twistziek karakter, en van zijnen doodelijken wrok verhalen; die walvisch is zeker een of ander groot toovenaar in de gedaante van een dier; reeds honderden harpoenen drongen door zijne huid heen, en nog is hij niet overwonnen, terwijl hij daarentegen voor zoo velen reeds noodlottig is geweest, en onder die velen ook voor den stoutmoedigsten van allen, voor Achab. Moby Dick is een wezen, welks geschiedenis, zoo men daarin alle feiten van eenig belang wilde opnemen, verscheidene boekdeelen zou vullen: – de stoutste bestrijders der zeemonsters gevoelen voor Moby Dick eenen zekeren eerbied, welke niet vrij is van haat en eene bijgeloovige vrees! – Zij zien hem des nachts, in hunne droomen, en al wakende, denken zij steeds aan Moby Dick, en alleen zijn naam is voldoende, om voor velen een verschrikkelijk visioen van afgebeten strotten, verbrijzelde hersenpannen, bloedige amputatien en, wat dies meer zij, te doen verrijzen. Ieder volk heeft zoo'n zeker wonderbaar wezen, somtijds boven, somtijds onder de aarde, aan welks toovermagt zij alles toeschrijven, wat maar eenigzins daarvoor vatbaar is. Zoo hebben de Wallaenyers eenen *Vampyr*, de Montenegrijnen een *Slecht oog*, de Schotten, een *Kelpie*, de Napolitanen, een *Jellatura*; doch de vreesselijkste van die allen is – Moby Dick.

Onder de bovennatuurlijke eigenschappen van Moby Dick behoort die van, in denzelfden oogenblik, op twee verschillende plaatsen te kunnen zijn; men heeft hem op de meest verwijderde punten ontmoet, en dat zoo kort na elkander, dat hij zonder de onafgebrokene vaart eener stoommachine, onmogelijk dien afstand had kunnen doorzwemmen. Vijftien dagen, nadat men hem zijn reusachtig sneeuwwit ligchaam boven de wateren der Stille Zuidzee had zien verheffen, ontdekte men hem aan de riffen van Groenland. Het is immers niet mogelijk, dat hij in zoo'n kort tijdsbestek dien onmetelijken weg heeft afgelegd? Wat er van aan zij, durven wij niet beslissen; een iegelijk geloove er van wat hij geloofbaar acht; maar allen zullen het wel met ons eens zijn, dat Moby Dick wel een bijzonder wezen is, dat wel verdiend heeft, alvorens wij van iets anders gewagen, aan de lezers te worden voorgesteld. Zij kennen thans den vijand van Achab, onzen waardigen kapitein.

Toen Achab op zekeren dag, met zijnen harpoen gewapend, al zwemmende den walvisch vervolgde en eene doodelijke wonde poogde toe te brengen, wendde deze zich plotseling om en vatte geheel onverwacht het been van den onverschrokken kapitein tusschen zijne vreesselijke kakebeenen en maakte hem alzoo tot eenen invalide. Van dien oogenblik af koesterde hij eenen haat tegen Moby Dick, welken zelfs diens dood niet had kunnen verzoenen. Die haat was nog aanmerkelijk gevoed, toen de kapitein daar maanden lang in zijne hangmat lag uitgestrekt, terwijl zijn schip langzaam langs de kusten van Patagonie voortgleed, doch keeren wij thans naar den Pequod terug;

Wij kennen thans het schip en deszelfs gezagvoerder. Thans komt de beurt aan de bemanning, en in de eerste plaats aan den staf; Aanschouw dus den tweeden persoon in rang, Starbuck, geboortig van Nantucket, een kwaker van afkomst, met een

nadenkend, ernstig, ja zelfs treurig gelaat: kortom, een man uit het Noorden, doch door de keerkringszon verschroeid en uitgedroogd, en door zijne buitengewone magerheid nog al eenige overeenkomst hebbende met een tweemaal gebakken scheepsbeschuit; zijn geweten is voor een zeemansgeweten, buiten mate naauwgezet. Men zou hem zelfs van eenig bijgeloof niet geheel kunnen vrij spreken. Achab beschouwt hij, als voor eeuwig verloren, als een slagtoffer van Satanas. Het ontbreekt hem niet aan moed, – hoe zou hij anders ook op de walvischvaart kunnen gaan? – doch hij is niet van dezulken die ten allen tijde zóó kwistig met dit artikel zijn. Eenen walvisch te bestrijden is in zijne oogen niets dan eene daad van koophandel en de dapperheid, een fonds, waar men zuinig mede moet omspringen.

Een geheel ander personaadje is de tweede stuurman Stubb: immer zorgeloos, immer babbelende en steeds in het beste humeur van de wereld, die zich op eenen walvisch werpt, als eene kat op een kippenhok, daarbij zijne roeijers met allerlei kluchtige scheldnamen overstelpende en hunnen ijver door de meest comische bezweringen aanvurende.

(*Vervolg hierna*.)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Woensdag 9 Februarij 1853. No.40] Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. (*Vervolg van ons vorig nommer*.)

Te midden der dreigendste gevaren en in de meest hagchelijke omstandigheden blijft hij immer dezelfde; al fluitende roeit hij den walvisch op zijde, al fluitende werpt hij den noodlottigen harpoen. Hoe hij over den dood denkt, weet niemand; eigenlijk heeft hij er nog nooit ernstig over nagedacht, en zoo hij al eens, na een overvloedig middagmaal te hebben verorberd, omtrent dit punt in bijzonderheden trad, zou het waarschijnlijk spoedig blijken, dat hij den dood slechts beschouwt als eene lange en vervelende wacht, welke geenen officier ter wereld kan vernederen, als het tjd is, om ze te betrekken. Die wacht zou voor Stubb ook nog dragelijk zijn, zoo hij slechts hoop had, om zijne pijp mede te kunnen nemen naar de gewesten, waarheen de mensch bij het verlaten dezer wereld wordt overgevoerd; zijne pijp, de bron en het *ultima ratio* zijner wijsgeerige onverschilligheid, zijne pijp, een klein *neuswarmertje* van het schoonste zwart, dat steeds in den eenen hoek van zijnen mond zetelt, als maakte het er een deel van.

Op Stubb volgt meester Flask; een jong manneke van een bijzonder strijdlustig karakter, die voor het walvisschen-geslacht al zeer weinig eerbied koestert en eenen kruistogt van drie jaren om Kaap Hoorn als een pleiziertogtje beschouwt; de cachelotten noemt hij waterratten, wel iets grooter dan de andere en wel iets moeijelijker te vangen, doch, welke men alleen moet verdelgen, om zich te vermaken, al heeft men er ook geen het minste voordeel bij.

Achter deze drie mannen, door welke de wil van den onzigtbaren Achab wordt geopenbaard, vertoonen zich in de eerste plaats hunne drie onderhoorigen of beter gezegd, hunne drie schildknapen. Queequeg is niets minder dan een koningszoon, de vermoedelijke erfgenaam der kroon van Kokovoko; – zoo de lezer dit eiland op de kaart wil zoeken, zal hij het niet vinden; voor de rest staat de schrijver voor de waarheid der geschiedenis in.

Queequeg, aan boord van den *Pequod*, is iets dergelijks als Peter de Groote te Zaandam. Hij heeft de zedelijke meerderheid der blanken begrepen, en zich ten doel gesteld, het geheim van de weldaden der beschaving op te sporen en te ontsluijeren,

en bij het einde van zijnen kruistogt, zijn volk gelukkig te gaan maken. Getrouw aan de goden van zijn vaderland, draagt hij steeds een wanstaltig beeldjen bij zich, aan het welk hij aan den morgen en aan den avond van iederen dag een stuk van zijn scheepsbeschuit, als een welriekend brandoffer opdraagt Quequeg is, als zijnde de beste harpoenier van de geheele equipage, geplaatst bij de boot, over welke Starbuck het bevel voert; Tashtego en Daggoo vervullen dezelfde functien bij Stubb en Flask. De eerste is een roodhuid, voornamelijk kenbaar aan zijne vooruitstekende wangbeenderen, zijne lange hangende haren, den glans zijner zwarte oogen en de ongemeene gladheid zijner huid. Als een waardige afstammeling der Iroqueesche en Algonquinsche jagers, vervolgt hij den walvisch op de onmetelijke Zeeën, gelijk zijne voorvaderen het hert en den eland in de uitgestrekte prairiën nazetteden. De tweede werd aan de Afrikaansche kust op eenen dag, dat hij, op zijnen rug uitgestrekt, zich doodelijk verveelde, aan boord van den walvischvaarder, welke in de baai kwam ankeren, om water in te nemen, opgenomen. Die zwarte reus, met zijn gebiedend voorkomen, zou een heerlijk model zijn voor eenen Ahasveros, komende daarbij de twee monsterachtige vergulde ringen, welke hij in zijne ooren draagt, ook niet ten onpas.

Uit een en ander zal wel genoegzaam gebleken zijn, dat de equipage van eenen Amerikaanschen walvischvaarder eene vereeniging is van de meest tegenstrijdige en schilderachtige figuren, in alle oorden der wereld, buiten de Vereenigde Staten, bijeengeraapt. Buiten de officieren ontmoet men aan boord dier schepen, in waarheid, ook niets dan een mengelmoes van menschen, welke, op alle punten van den aardbol geboren, als door een toeval daar zijn bijeengebragt: Provençalen, Malthezers, IJslanders, Sicilianen, matrozen van de Azoren, uit Nederland, van het eiland Man, lascars van Sumatra, lieden van Fo-Kien of van Otaheite. En hetgeen men bij de walvischvaarders opmerkt, ziet men ook bij het landleger en de vloot, bij de koopvaardij en bij alle ondernemingen van eenige uitgebreidheid. De Amerikaan berekent en bestuurt. De vreemdelingen leenen hunne armen en handen tot de uitvoering; dit is een verschijnsel, dat ons doet terug denken aan Sparta en de Iloten.

Bij deze kennismaking met de bemanning van den *Pequod*, dient men ook vooral te letten op vijf geheimzinnige figuren, eer dwergen dan matrozen, door Achab in eenen duisteren hoek van het ruim verborgen, om hem met raad en daad bij te staan, in het bevechten van Moby Dick. Ten zijnen koste aangenomen, komen zij niet op de scheepsrollen voor, en eenige dagen na het vertrek van den *Pequod* weet nog niemand van de bemanning, dat zij aan boord zijn. Eens gedurende den nacht hoort de bemanning een vreemd en tot nog toe onbekend geluid, door de luiken uit het ruim opstijgen; alle strekken hunne halzen uit naar de rigting, van waar het komt, en aller gelaat teekent de grootste verbazing, bij het aanschouwen der vijf gedaanten, die zich thans van uit de ingewanden van het schip eenen weg naar de buitenwereld schijnen te banen. Nadat de eerste verwondering een weinig geweken was, naderden allen, om die wonderbare en vrij verdachte gasten in oogenschouw te nemen, wier taal nog meer verbazing wekte dan hun uiterlijk. Hun aanvoerder stond daar als een levend raadsel, in welks oplossing men grootelijks belang stelde. Het is Fedallah, de Indiaan, met zijn tijgerachtig geel gelaat, met zijne witte en bijeengebondene haren, met zijne staalkleurige lippen, met zijne naar een Chineesch patroon gesnedene zwarte kleederen, met zijne bijna onverstaanbare taal, welke meer het sissen eener slang dan de menschelijke stem evenaart. Zij, die hem daar op het dek zagen verschijnen, gevolgd door zijne sombere trawanten, en hem naderhand in een broos vaartuigje, Achab te midden der hoogste zeeën ten strijd zagen voeren, moeten, zoo

zij ten minste iets van de fabelleer hebben geweten, wel gedacht hebben aan Charon, den veerman van den Styx.

De lezer zal echter naar den oogenblik verlangen, dat zijne kennismaking met de bemanning van den *Pequod* geëindigd zal zijn. Hij wete echter, dat wij reeds twee maanden onder zeil zijn en ons thans reeds bevinden daar, waar de eerste *Lowering* moet plaats hebben, of liever, waar de reeks onzer avonturen eenen aanvang neemt.

Van waar die gil, welke als uit de wolken schijnt neder te schieten. Hij is nedergedaald uit den gorgel van Tashtego, welke in den bramzaling op den uitkijk zit. Zijn uitgerekte hals, zijn naar den horizon uitgestrekte arm, die telkens herhaalde kreet, laten geenen twijfel meer over; hij heeft eenen walvisch ontdekt, die zich in het zog van den *Pequod* bevindt; wat zeg ik, een walvisch? – eene geheele school, die op eene halve mijl afstands van hunne vijanden op en neder zwemt. Het zijn cachelotten (in het Engelsch *spermwhale*, in het Duitsch *pottfisch*, in de woordenboeken der natuurlijke historie *macrocephalus*); men herkent hen aan hunne regelmatige opspuitingen van het water; – wij hopen, dat het den lezer niet onaangenaam zal zijn, zoo nu en dan eenige uitleggingen te ontvangen; vallen de avonturen op den *Pequod* hem tegen, dan is toch zijn reisje niet geheel vruchteloos geweest, hij heeft toch altijd iets geleerd.

Het uur van den strijd is gekomen. Voor de eerste maal verschijnt Achab te midden zijner vijf tijgerkleurige duiveltjes, welke zich gereed houden, om, op het eerste woord van hunnen bevelhebber, de boot, welke aan stuurboordszijde is opgehangen, neder te laten. De overige manschappen waren bij de komst van Fedallah en zijne vier medgezellen, wel eenigzints verbijsterd; maar dit belette hun toch niet, om op het ‘te water’ van Achab, met de snelheid des lichts de booten neder te laten en zich zelven er in te werpen, zonder eens na te denken over het gevaar, waaraan zij zich bloot stelden, en weinige oogenblikken daarna, zag men alle riemen in beweging, om de brooze vaartuigjes met de meeste snelheid voorwaarts te brengen. De sloep van den kapitein bleef in den beginne bij de anderen achter, daar hij om den *Pequod* heen had moeten roeijen; doch weldra had hij ze ingehaald. Die magere Indianen, die de riemen hanteerden, hadden al het voorkomen van levende werktuigen, welke door stalen veeren in beweging werden gebragt. Zij wisten partij te trekken van de verwondering, door hunne zonderlinge verschijning te weeg gebragt. Stubb, niet zeer in zijn schik, voor zulke ‘kleuters’ het onderspit te moeten delven, ontwikkelde voor zijne onderhoorigen zijne gewone welsprekenheid, steeds zóó afwisselend van toon, steeds zóó rijk in stof. ‘Kinderen, nu of nooit, is het de tijd, om er uwen rug aan te wagen; kom jongens! lievelingen! helden, die gij zijt! waarom wendt ge de oogen af? Wat gaan u die aardmannetjes aan? Bah! het zijn vijf paar goede armen en vijf paar oogen, welke men op een feest toch nooit te veel heeft! Hoe meer gekken hoe meer pleisier! Roei maar! Roei maar, aanbiddelijke juweeltjes! de duivel is beter dan zijne reputatie! Best! zoo gaat het goed! Dat zijn een paar slagen, die duizend pond sterling waard zijn! Nog zoo eenige en wij roepen victoria! dan ’ – maar neen, tot onze stichting is het beter, hier af te breken; de goede Stubb is toch te groote vriend van afwisseling, dan dat zijne aanspraak ons op den duur zou bevallen, en, om ze naar waarde te schatten, diende men wel de tragisch comisch uitdrukking van zijn gelaat daarbij te kunnen opmerken. Intusschen is Achab, die zijne officieren den last heeft gegeven, de zee te dekken, dat wil zeggen: zich in verschillende rigtingen te verspreiden, hen allen vooruit gebleven; men wacht thans, tot hij het teeken tot den aanval geven zal. Hij geeft het, door op eens zijne boot te wenden naar een punt, waar hij meent, dat de cachelotten aan de oppervlakte van het water zullen verschijnen.

De drie andere sloepen stremmen hare vaart. In het voorste gedeelte van elke sloep is een driehoekvormig bankje, op hetwelk de harpoenier, met de knie in eene daartoe gemaakte holte rustende, en met het oog gevestigd op de blaauwe golven, zich gereed houdt, met zijn wapen den dood aan de zeebewoners toe te brengen. Op het achterste gedeelte is eene andere bank voor den bevelhebber der sloep, welke niet minder oplettend is, op al hetgeen rondom hem voorvalt. Geen woord wordt er gesproken; geene riem duikt meer onder water. Alleen Flask, door zijne nietige gestalte verhinderd om de zee, over welke hij het opzigt houdt, ver genoeg te overzien, tracht zich op de schouders van den reusachtigen Daggoo te werken, als ware deze een levende mast. Stubb zoekt troost bij zijne pijp, over de onaangename en onwelkome rust, tot welke de achterblijvende cachelotten hem veroordeelen.

Plotseling komt er meer beweging in het water; het begint te koken en te schuimen. Onder het groenachtig witte schuim, beweegt zich langzaam en statig de school walvisschen, welke thans uit de diepte opduiken; nu is de oogenblik gekomen, thans is de gelegenheid geopend, om lauweren te plukken.

(*Vervolg hierna*.)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Vrijdag 11 Februarij 1853. No.42] Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. (*Vervolg van ons nommer van eergisteren*.)

Stubb smeekt en vloekt bij beurten, de namen van alle heiligen vrij zonderling verwarrende met die der noordsche afgoden. De kleine Flask voegt bij die aandoenlijke toespraak nog eenig attisch zout; Starbuck, uit zijne gewone onverschilligheid ontwakende, moedigt thans zijne manschappen aan, met eenige woordekens, wier bijzonder krachtige uitspraak hunne waarde verhoogde en Achab, – zelfs de grootste Godverzaker had gesidderd, zoo hij hem in deze oogenblikken had aanschouwd en gehoord; want zoo heeft nog niemand gevloekt. Die vier ranke vaartuigjes, nu op den rug eener hooge golf zich wiegende, dan weder in de diepte nedergeplompt, de roeijers, zich beurtelings over hunne riemen heenbuigende en zich weder oprigtende, het geschreeuw der officieren, en ginds, als op den achtergrond, de *Pequod*, welke met zijnen loggen romp, en zijne witte zeilen langzaam voortkruipt, gelijk een zeemonster, dat het oog houdt op zijne jongen, die zich in gevaar bevinden, – dat alles vormt een zeer indrukwekkend schouwspel.

Het schuim, dat de golven bedekt, neemt eene schitterend witte kleur aan; dit is het afschijnsel van den hemel, welke met storm en regen voorspellende wolken wordt bedekt. De walvisschen scheiden van elkander, en de booten nemen ieder eene andere rigting. Weldra verliest men elkander uit het gezigt; doch houdt evenwel niet op, elkander toe te roepen. ‘Opgepast!’ – Dit enkele woord, door Starbuck met eene onderdrukte doch doordringende stem uitgesproken, doet Quequeg plotseling, als ondervond hij eenen electrischen schok, overeind springen

Allen in de boot vermoeden, dat de beslissende oogenblik thans is gekomen. Hoort gij niet, onder de oppervlakte des waters, dat geluid, gelijk aan dat, ’t welk men bij eene ophanden zijnde uitbarsting van eenen vuurspuwenden berg verneemt? Ziet gij niet, hoe de golven hare wit getopte kruinen ten hemel heffen, gelijk zoovele zeemonsters der oude mythe. – ‘Hier!… daar is hij.. val aan!’ – Dit zeggende, wijst Starbuck met den vinger op een witachtig ligchaam, dat zich even boven de golven verheft, en in den zelfden oogenblik werpt de harpoenier met kracht zijn wapen op de aangeduide plaats; plotseling echter wordt de achtersteven van de boot, als hadde

zij op een rif gestooten, omhoog gerigt; zij schiet terug, doch stoot nu met den boeg op eene andere levende bank. Weinige seconden later, en de boot is ledig, terwijl de walvisch, ter naauwernood door den harpoen getroffen, naar de diepte vlugt.

De boot was behouden en had slechts eenig water geschept. De matrozen wisten al zwemmende hunne wegdrijvende riemen terug te bekomen, wierpen deze in de boot en klouterden er daarna zelven in, om zich met hunne natte kleederen op de banken neder te zetten. Roeijen was nu tijd verspillen; de riemen waren thans slechts dienstig, als middelen tot hunne redding. Men riep, doch te vergeefs, de manschappen in de andere boten toe, welke evenzeer worstelden met het onstuimige element. Starbuck slaagde er na lang tobben in, om eene lantaren te ontsteken, welke hij aan het einde van eene staak bevestigde en, die in de handen van Quequeg het eenige noodsein was, dat onder het gedruisch der baren en in den stikdonkeren nacht van eenige uitwerking kon zijn. Langzaam kropen de uren voort; eindelijk begon de nacht te wijken, om voor den dageraad plaats te maken, die evenwel nog weinig lust scheen te hebben, zijne stralen door den vochtigen nevel heen te schieten. De lantaren was reeds lang stuk geslagen. Op eenmaal verneemt men een krakend geluid en daarbij een gefluit, als dat, 't welk de wind in het touwwerk van een schip te weeg brengt. Een duistere klomp wordt te midden van den dikken nevel zigtbaar: het is de *Pequod*, welke reeds tot op korten afstand de boot is genaderd, en haar in den grond dreigt te boren. Starbuck en zijne makkers hebben naauwelijks den tijd, zich in zee te werpen. Te midden der golven aanschouwen zij het verbrijzelen van de zoo even verlatene boot, en worden eenige oogenblikken later door hunne medgezellen, welke hen reeds verloren waanden, opgevischt.

Belooft zulk een begin ons geenen heerlijken kruistogt? – Na deze eerste ontmoeting echter, doorklieft de *Pequod* eenige, gewoonlijk aan walvisschen zoo rijke wateren, zonder er eenen enkelen te ontmoeten; reeds heeft hij de Azoren aanschouwd, de Groene Kaap omgezeild, den mond der Rio de la Plata bezocht, en op de *Corral Ground*, ten zuiden van St. Helena geankerd. Daar werd voor de eerste maal de naam van Moby Dick door de schepelingen uitgesproken. Reeds drie of vier nachten achteréén had men bij het licht der maan voor den boeg eenen walvisch bespeurd. Telkens maakte men er jagt op, doch telkens scheen men door eene lichtspeling of door het spel der verbeelding te zijn misleid; volgens het getuigenis der bevarene zeelieden echter, diende deze nachtelijke verschijning van Moby Dick alleen, om zijne vervolgers te misleiden en hen heen te lokken naar die plaats, welke hij voor den strijd het meest geschikt achtte.

Men zeilde de Kaap de Goede Hoop op; men verloor zich in de koude gewesten der Zuidpool, in stormen en ijsbergen, en weinige dagen later bevond men zich ten noordosten der *Crozells*, – eene bekende verblijfplaats der walvisschen – in de uitgestrekte velden van die drijvende graansoort, welke, gelijk gewoonlijk beweerd wordt, den walvisschen tot voedsel verstrekt. Deze bijzondere plant, *brit* genaamd, hecht zich van zelve, als het logge dier, met den wijden muil geopend, omzwemt, aan de baarden, met welke zijn gehemelte is bezet. Over dit golvende veld heen ziende, zou men haast op het denkbeeld komen, dat het de lading van eenige gestrande graanschepen was.

Op de hoogte van Java klonk wederom de kreet 'Moby Dick!' – Achab voorspelde zich thans eene heerlijke wraak, en liet dus oogenblikkelijk de booten te water brengen; maar ook thans werd zijne hoop verijdeld. Hetgene men voor den witten walvisch had aangezien, bleek een ontzettend groote Polypus te zijn, die zijne lange armen in alle rigtingen uitstrekte. Langzaam bewoog hij zich onder de oppervlakte

des waters, daarbij een geluid voort brengende als dat van eene zware ademhaling. Starbuck, de manhaftige en vermetele Starbuck, stond als verplet. Liever dan dit monster – den schrik der walvischvaarders – te ontmoeten, had hij twintig gevechten met de Maleische rooverspraauwen ondernomen. De verschijning van dit gedrocht wordt toch als een zeker teeken beschouwd, dat het schip, hetwelk het op zijnen weg ontmoet, nimmer de haven meer zal binnenloopen. De beschrijving, door den bisschop Pontoppidan, omtrent den fabelachtigen *Kraken* gegeven, waarin het verslag omtrent de grootte van dit dier alle vroegere beschrijvingen in buitensporigheid nog overtreft − stemt vrij wel overeen, met hetgeen de walvischvangers nopens den *Squid* (Polypus) verhalen, welken zij zelden ontmoeten, zonder dat eene siddering hen bevangt, en die volgens hun zeggen, het eenige voedsel van den cachelot uitmaakt. De cachelotten schijnen ook, in onderscheiding van alle andere walvisschen, van hunne voedingswijze een geheim te maken; daaromtrent toch verkeert men nog heden ten dage zeer in het onzekere, slechts nu en dan, wanneer hij vervolgd wordt, ontlast hij zich van de lange pooten van den *Squid*, met welke deze zich aan den bodem der zee vastklemt, en, welke de cachelotten verslinden, als zij hem er van trachten los te maken.

Zich aan dit vrij ongeloofbare gedeelte eener natuurlijke geschiedenis voor zijn bijzonder gebruik, houdende, had Quequeg de ontmoeting van den *Squid* zoo gunstig mogelijk uitgelegd. Naar zijn oordeel strekte zij ten bewijze, dat de cachelotten niet ver af meer waren; en waarlijk, den volgenden morgen vertoonde zich op veertig vademen afstands van den *Pequod* een zwarte en gladde rug boven het vlak der zee. Gelijk een deftig Hollandsch burger voor de deur zijner woning zijne pijp komt rooken, kwam een *reusachtige Cachelot* als een grove diamantslijper, gelijk men er zelden ontmoet, boven water zijne vochtige rookwolkjes uitblazen. Alle mogelijke voorzorgen werden genomen, om hem in alle stilte te naderen, en de roeijers kregen bevel, hunne riemen te omwikkelen, opdat de walvisch niet te spoedig de nadering des vijands mogt bemerken. Doch, alhoewel hij zich langzaam verwijderde, en het gejuich der matrozen, bij zijne ontdekking, niet scheen te hebben bemerkt, liet hij zich toch zoo gemakkelijk niet vangen. Zijnen ontzettenden staart meer dan veertig voet hoog boven het water verheffende, verdween hij plotseling, als werd hij door eenen afgrond verzwolgen.

De boot van Stubb was den walvisch zeer nabij gekomen, en, toen deze weder boven kwam, en, met den kop in de lucht, voortzwom, om meer op zijn gemak het water te klieven, werd hij door den harpoen van Tashtego getroffen. Oogenblikkelijk vloog de vischlijn over den kant der boot en dreigde door de sterke wrijving in brand te geraken. Door de handen van Stubb, welke zijne handschoenen vergeten had aan te trekken, heenschietende, nam zij een gedeelte der huid mede, zonder dat hij dit scheen te bemerken, of het der moeite waardig achtte, zijne pijp er voor neder te leggen. Het touw was spoedig afgeloopen, en de boot, door den cachelot voortgetrokken, vloog met eene gelijke vaart, als het dier, door de woedende golven. Na eenigen tijd begon de walvisch zich langzamer te bewegen; de riemen sneden pijlsnel door het water, en boot en walvisch dreven nevens elkander voort. Stubb nam nu de plaats van Tashtego in; met de knie in de daartoe bestemde holte rustende, bragt hij den cachelot wonde op wonde toe, uit welke een breede stroom van bloed afvloeide en het water geheel rood kleurde. De neusgaten van den walvisch openden zich herhaalde malen, om telkens eenen breeden waterstroom op te spuiten, even als de gelijkmatige en onafgebrokene rookwolkjes uit de pijp van Stubb, welke steeds voortging, met de scherpte zijner harpoenen op de huid van den stervenden vijand te beproeven. Op eens scheen de cachelot onbewegelijk te blijven liggen; Stubb nam

thans zijnen langsten harpoen en deed dezen tot diep in het ligchaam doordringen, als wilde hij onderzoeken, of er in eenig deel ook nog een enkele levensvonk was overgebleven. Een oogenblik later, deed de walvisch, wiens doodstrijd begonnen was, nog eene laatste en geweldige poging, en het bloedige water met zijnen staart geesselende, scheen hij in den roodachtigen damp, waarmede hij zich omhulde, te willen verdwijnen; daarna dreef hij als een levenloos ligchaam daarheen; alleen bewogen zich zijne neusgaten nog eenigen tijd stuiptrekkend; een dikke bloedstraal ontvloeide aan dezelve, en stroomde langs het nu geheel ziellooze ligchaam.

'Hij is dood!' zeide Tashtego.

'Ja,' antwoordde Stubb. 'Beide onze pijpen zijn uitgerookt.' En dit zeggende, nam hij de zijne van tusschen zijne lippen en klopte er de asch uit.

Het was avond; drie sloepen sleepten met ongelooflijke inspanning het reusachtige lijk naar het schip. Daar werden op zeer behendige wijze ijzeren ketenen door den kop en den staart gebragt en daarmede de walvisch aan den voor- en achtersteven van den *Pequod* bevestigd, en, toen de nacht nederdaalde, en de voorwerpen zich slechts als schaduwen op het water afteekenden, was het, als of schip en walvisch één waren.

(*Vervolg hierna*.)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Zaturdag 12 Februarij 1853. No.43]

Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. (*Vervolg van ons nommer van gisteren*.)

De manschappen, welke de wacht hadden, waren getuigen van een vrij zonderling tooneel. De zee werd als bedekt met op buit loerende haaijen, welke elkander, als het ware, verdrongen, terwijl zij van uit de diepte tot naar de oppervlakte des waters zwommen. Met hunne walvisch-bijl, een scherp werktuig, uit welks naam men deszelfs gedaante haast wel kan afleiden, en dat aan eene steel van omtrent twintig of dertig voet is bevestigd, waagden de manschappen van de wacht verscheidene uitvallen op deze al te familiare gasten; doch zij slaagden er niet in, hen te verdrijven. Naauwelijks was een hunner gewond, of hij werd door zijne medgezellen verscheurd, welke hem de ingewanden uit het ligchaam scheurden. Van tijd tot tijd zelfs zag men die onverzadigbare gulzigaards in hunne blinde woede, in hunne eigene ingewanden, welke uit de gapende wonden afhingen, de tanden zetten!

Bij het aanbreken van den dag werden de haaijen verdreven en namen vier mannen hunne plaats in; het groote slachtfeest nam nu eenen aanvang. Men zou haast gezegd hebben, dat men een duizendtal ossen aan de zeegoden ging offeren. Een ijzeren haak, waaraan eenige honderde ponden gewigt zijn bevestigd, wordt thans nedergelaten en zoekt zich in eene opening, welke daartoe door de harponiers, in den vorm eener halve maan, opzettelijk is gemaakt vast te hechten. Al het volk begeeft zich thans aan het gangspil en onder het woeste gezang, welks talrijke variaties op één en hetzelfde thema den matrozen telkens nieuwe kracht schijnen te geven, wordt het reusachtige dier uit het water opgeheven. De romp van het schip helt geheel overzijde, terwijl alles siddert en kraakt, de masten buigen en zwiepen, als waren het teedere twijgjes; men zou vreezen, dat het met den *Pequod* gedaan is; doch in denzelfden oogenblik, dat het gespannen takel zich schijnt te begeven, verkondigt een dof geluid, eene plotselinge tegenovergestelde overhelling van het schip, dat de huid van den walvisch begint los te laten; het bloedige lijk plomt in de golven neder,

terwijl een gedeelte der huid als een zegeteeken wordt opgeheschen. Andermaal wordt de haak in eene nieuwe opening vastgehecht; het gezang wordt hervat en een nieuw gedeelte huid wordt van het ligchaam afgerukt; daarna begint men op dezelfde wijze het spek, met reusachtige stukken uit het ligchaam te scheuren, welke oogenblikkelijk naar een ander gedeelte van het schip worden gesleept, om daar onder de handen der matrozen nog eene kleine bereiding te ondergaan. Aldus wordt zonder tusschenpoozen dat gewigtig gedeelte der werkzaamheden ten einde gebragt, dat de matroozen als de beste belooning voor hunnen arbeid beschouwen; – het ideaal van eenen walvischvaarder toch is *het bergen van het walvischspek*.

Bij deze beschrijving zullen welligt velen der lezers den neus optrekken, en we moeten bekennen, dat het onderwerp weinig bekoorlijks heeft; doch, nu wij eenmaal hebben ondernomen, het leven, aan boord van eenen walvischvaarder, te schetsen, kunnen wij toch moeijelijk, een zóó belangrijk deel der werkzaamheden onvermeld laten. Die mannen verdienen toch wel onze aandacht, als zij zich op den rug van den walvisch nederlaten, eenen harpoen in het vleesch drijven, om zich daaraan vast te houden, ten einde niet door de golven te worden medegesleept; en het dier den kop afhakken, om er de kakebeenen en de met groote schulpen als begroeide baarden uit te halen! – Als zij hunne krachten en de scherpte hunner zwaarden op de tong beproeven, welke meer dan vijftien honderd Nederlandsche ponden weegt, terwijl twintig gespierde matrozen ter naauwernood dit ligchaam binnen boord vermogen te hijschen. – Is de onthoofde walvisch een zoogenaamde *spermwhale*, zoo moet men zich haasten, de hersenpan, welke de kostbare *spermaceti* in zich houdt besloten, in veiligheid te brengen. Dit is eene dikke, welriekende olie, in duizende door veerkrachtige buisjes gevormde cellen verdeeld, gelijk de honig in de cellen eener bijenkorf.

Naauwelijks was de kop van den walvisch aan het einde der groote ra nevens het schip opgeheschen, of Tashtego, de Indiaan, sprong, vlug als eene kat, (de vergelijking is niet zeer schoon, doch wij kennen geen ander beeld op dezen oogenblik) in het want en liet zich, aan het einde der ra gekomen, langs het takel, aan hetwelk de kop hing te schommelen, daarop nederglijden. Gelijk hij daar stond, had hij wel het voorkomen van eenen muezzin, die van den top eener minaret de geloovigen tot het morgengebed oproept. Met eene scherpe bijl maakte hij eene opening, welke eene soort van put daarstelde, gevuld met eene taaije witte vloeistof. Van het schip werd nu een ijzeren emmer nedergelaten en door Tashtego in de opening gedompeld, om daarna door de manschappen aan boord te worden opgeheschen. Reeds herhaalde malen was de emmer nedergelaten en weder opgehaald, en de put was reeds tot op een derde na geledigd. Tashtego, van eenen langen stok voorzien, duwde daarmede den emmer tot op den bodem neder, toen zijn voet uitgleed en hij op eenmaal in de opening verdween. Daggoo, de zwarte reus, zag het en riep met eene brullende stem: ‘Een man in zee!’ De uitdrukking was wel niet zeer juist, doch zij was toch niet geheel ten onpas. De neger hield er ook niet van, veel woorden den hals te breken. Met forsche hand omklemde hij het touw, aan hetwelk de emmer was nedergelaten, en liet zich pijlsnel tot op den walvischkop afglijden, die weder het leven scheen te hebben terugbekomen, doordien Tashtego alle mogelijke pogingen aanwendde, om zich uit zijnen benaauwden kerker te bevrijden.

Terwijl zijn medgezel in der haast maatregelen tot zijne redding nam, begon – o schrik! – een der ijzeren haken, waaraan de kop was opgehangen, zich te begeven; – plotseling brak hij af! Daggoo had gelukkig het touw niet losgelaten, en met zijne gewone koelbloedigheid wilde hij juist zijnen makker reeds een touw toewerpen,

toen ook de andere haak scheen te zullen loslaten. Men riep hem toe, dat hij terug zou keeren, doch Daggoo dacht aan geen gevaar, hij zag slechts zijnen makker, welke op het punt was, van te stikken; reeds had Tashtego het hem toegeworpen touw om zijn middel bevestigd, en liet Daggoo eenen kreet van blijdschap hooren, toen plotseling de haak af brak en de kop met een donderend geraas in zee nederstortte; – voor een oogenblik was alles verdwenen.

Daggoo kwam echter spoedig weder boven, hij had bij tijds een touw gegrepen, hetwelk langs het schip nederhing; doch Tashtego zuchtte nog steeds in den kop, welke welligt in de peillooze diepte was nedergezonken; was er voor hem dan geene redding meer? Doch nu wierp zich Queequeg, de waardige erfgenaam van Kokovoko's troon, met een zwaard tusschen de tanden, in zee en verdween. Eenige oogenblikken later vertoonde hij zich wederom, met den eenen arm Tashtego omklemmende. Een touw werd nedergelaten, en beiden waren gered.

Lezer, nu gij tot zooverre de bijzonderheden der walvischvangst hebt vernomen, wenscht gij zonder twijfel de werkzaamheden, ten einde toe, te kennen. Deze behooren eigenlijk, in weêrwil van derzelver zonderlingen aard en loop, in een keukenboek te huis. Het scheepsdek, haast onbetreedbaar van wege het vet, dat het in alle rigtingen bedekt, wordt thans, in eene keuken onder den blooten hemel, herschapen. In reusachtige ketels, welke op ijzeren fornuizen zijn geplaatst, wordt thans het spek gesmolten en de traan in groote vaten vergaderd. Er ligt voorwaar weinig dichterlijk gevoel in deze geheele beschrijving, en toch, als Febus zijne nachtkwartieren heeft betrokken en de nacht haren valen sluijer over het watervlak uitbreidt, dan levert de *Pequod* een waarlijk schilderachtig en indrukwekkend schouwspel, als de gloed der fornuizen de zeilen verlicht en de manschappen, met hunne ijzeren lepels gewapend, in hunne fantastische kleeding, als zoovele geesten van den berg Oeta zich te midden van den gloed en den rook aan hunne werkzaamheden wijden. En des daags, als de albatros met wijd uitgebreide vleugels en, als omgeven door een escorte van witte gieren, rondom het schip zweven, en elkander den afval betwisten, welke door de matrozen over boord wordt geworpen, dan is weldra het einde der slachting gekomen, en de lezer zal er wel niet rouwig om zijn, dat wij weder den draad van ons drama opvatten en tot Achab, onzen held, terugkeeren. Zijnen haat, zijne wraakzucht te schetsen, is de strekking van dit verhaal, 't welk wij reeds te dikwerf hebben afgebroken.

Gelijk ieder klassiek treurspel, heeft ook dit zijne geheimzinnige en onheilspellende voorteekenen. Daartoe behoorde de ontmoeting van den *Jéroboam* en den *Pequod*. Toen deze twee walvischvaarders elkander praaiden, verscheen aan boord van den eersten eene vrij zonderlinge figuur. Het was een jongman, welke onder de *Shakers* van Neuskyenna was opgevoed, die hem als een groot profeet beschouwden. Op eenmaal echter had hij zijnen stam verlaten, en zich onder de matrozen van den *Jeroboam* doen aanwerven, op welke hij, door zijne geestdrijverij, zijne koele vermetelheid en het verhalen zijner bedwelmende en allerbuitensporigste droomen eenen wonderbaren invloed uitoefende. Hij gaf zich uit voor den *Aartsengel Gabriël*, den *Verlosser van de Eilanden der Zee*, den *Algemeenen Stedehouder van Oceania* (Australie); en die eenvoudige zielen, het belagchelijke dier grootsche titels niet inziende, eerbiedigden en vreesden hem als een bovennatuurlijk wezen. De kapitein, minder geloof slaande aan de verhevene roeping van den matroos en berouw hebbende, dat hij hem ooit aan boord had genomen, zocht naar eene gelegenheid, om zich van hem te ontdoen; maar reeds had Gabriël zóó grooten invloed op de

bemanning, dat zijne verwijdering slechts het sein zou zijn tot eene algemeene desertie. Hij had dus wijsselijk besloten, hem voor alsnog aan boord te houden.

Dit bijzondere personaadje hielp kapitein Mayhew, van den *Jeroboam*, naar den *Pequod* roeijen, de kapitein wilde niet aan boord gaan, dewijl op zijn schip eene besmettelijke ziekte heerschte. Men kan zich ligtelijk voorstellen, hoe moeijelijk het gesprek tusschen de twee gezagvoerders hun beiden moest vallen, daar nu eens de golven en dan weder de opmerkingen van den aartsengel Gabriël den kapitein van den *Reoboam* deden af breken, en hem verhinderden, op de vragen van Achab, betreffende Moby Dick, te antwoorden. De witte walvisch was, nog niet lang geleden, gezien, en had volgens ouder gewoonte, door nieuwe rampen van zijn aanzijn blijk gegeven. De *Reoboam* zelf had hem gezien en vervolgd, – tot groote schade van eenen zijner officieren, welken het monster had gedood; – en tot groot genoegen van den aartsengel Gabriël, welke voorspeld had, dat hem, die Moby Dick durfde bestrijden een groot ongeluk zou overkomen. Hij beweerde stijf en sterk, dat zich een der goden van de *Shakers* in de huid van Moby Dick had verborgen, en dit geheimzinnige dier die groote magt verleende, en steeds hen, die zich aan zóó smadelijken en heiligschennenden strijd waagden, zoo regtvaardig en zoo vreesselijk strafte.

'Zeg mij slechts,' riep Achab, toen Mayhew zijn verhaal had geëindigd, 'waar ergens ik Moby Dick kan ontmoeten?' 'Zoudt gij dan jagt op hem wilen maken?' En Gabriel, bij deze woorden, van zijne bank opspringende, riep met de meest uitzinnige gebaarden: 'Hoor nu die godslasterlijke taal eens aan!… Weet wel, wat gij doet. Laat het lot van zoo vele anderen u eene waarschuwing zijn!… Gedenk hun treurig uiteinde!'

(*Vervolg hierna*.)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Dingsdag 22 Februarij 1853. No. 53]

Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. (*Vervolg van nommer* 43.)

'Kapitein,' hernam Achab, eenen blik vol verachting op den Aartsengel werpende, 'ik geloof, dat ik aan boord eenen brief, voor eenen uwer officieren heb….. Starbuck, ga hem halen!'

De brief werd gebragt. Hij was met eene laag schimmel bedekt, welke het adres geheel onleesbaar maakte. Terwijl Starbuck eenen langen stok opzocht, om daarmede den brief aan kapitein Mayhew ter hand te stellen, trachtte Achab het adres te ontcijferen. Eindelijk gelukte hem dit, en de naam welken hij uitsprak, was juist die van den officier van den *Reoboam*, welke in den laatsten strijd met Moby Dick den heldendood was gestorven.

'Die arme duivel! hij is van zijne vrouw!' riep Mayhew, 'van zijne weduwe,' voegde hij er, niet zonder aandoening, bij, 'Maar dat is het zelfde, geef hem mij!'

'Neen, behoud hem,' schreeuwde Gabriel weder, den arm naar Achab uitstrekkende, 'behoud hem, Godslasteraar!… Dit zal ook uw lot zijn.'

'De duivel moge dien dwaas den bek snoeren,' brulde de kapitein van den *Pequod*… 'Nader, Mayhew, Starbuck zal u den brief aanreiken.'

Starbuck had den brief intusschen aan het uiteinde van eenen stok bevestigd, en stak hem nu den kapitein van den *Reoboam* toe: doch de roeijers verroerden zich niet en lieten opzettelijk de sloep van den *Pequod* afdrijven; de brief kwam daardoor

onder het bereik van Gabriel, welke er zich meester van maakte en hem met zijn mes eenige malen doorstak; daarna wierp hij mes en brief omhoog en beiden vielen voor de voeten van Achab neder. Oogenblikkelijk verwijderde zich de sloep, zoo snel mogelijk, van het schip. Gabriel had dit met eenen wenk de manschappen bevolen; in sommige oogenblikken toch werd hij meer dan de kapitein gehoorzaamd.

De *Pequod* vervolgde zijnen kruistogt; de eene walvisch na de andere werd genomen, onderscheidene vaten werden met traan gevuld, de baarden werden op verscheidene plaatsen hoog opgestapeld, en de *spermaceti* vulde alle beschikbare tonnen en potten; doch Achab dacht niet aan terugkeeren. Hij moest Moby Dick hebben, wat het hem ook kosten mogt. Voor zijne reeders de dollars, zoo de kruistogt goede vruchten droeg, hetgeen hem eigenlijk geheel onverschillig was! – aan hem de wraak, al moest hij ze ook met zijn leven betalen!

Starbuck en Stubb, door deze woede onthutst en weinig belust op de wanhopige kansen van zulk een gevaarlijk spel, wisselden menige droevige gedachte; doch wat vermogten zij op den onhandelbaren Achab? Toen eenige dagen later, de klagten van zijnen eersten luitenant, welke hem reeds zoo dikwijls had aangespoord, de streken te verlaten, waar de *Pequod* zonder eenige vrucht omdobberde, daar toch alle mogelijke tonnen en vaten waren gevuld en alle mogelijke ruimten met walvischbaarden waren volgestouwd, den kapitein verveelden en hij hem dreigde, hem eenen kogel in de hersenen te jagen, begon de bemanning groote vrees te koesteren voor de verstandelijke vermogens van hunnen gezagvoerder. Daartoe had hij ook vooral aanleiding gegeven, door de groote dwaasheid, dat hij zelf den harpoen wenschte te smeden, welke hem op den dag der zóó lang gewenschte worsteling, de palm der overwinning moest bezorgen. Hij had zich dan ook werkelijk een wapen gesmeed, en wel van het hardste staal. Toen het lemmet gereed was, had hij het, onder het zingen van eenige heidensche liederen, gedoopt in het bloed, hetwelk Tashtego, Daggoo en Queequeg op zijn bevel door eene opzettelijke verwonding hadden verschaft: terwijl de harpoen nog dampte, van het versch gestorte bloed, doopte hij hem in *nomine diaboli*. Kon hij wel grooter blijk van razermij geven?

Op eenen anderen tijd, hoorde men hem het gestarnte vervloeken, onder hetwelk hij was geboren, en de zon met de belagchelijkste scheldnamen betitelen, wijl ze hem Moby Dick nog niet had ontdekt. In dien oogenblik krulden zich de lippen van den Indiaan Fedallah, die een vuuraanbidder en in sommige oogenblikken een profeet was, tot eenen niet veel goeds voorspellenden grimlach. Achab snelde zonder twijfel zijnen ondergang te gemoet en zijn verlies kon ook dat zijner medgezellen ten gevolge hebben.

Stel u, onder eenen vreesselijken storm, op de Stille Zuidzee, te midden der hooggaande golven, en, terwijl het St. Elmusvuur om den top van den mast speelt, de bliksem zijne flitsen uitschiet en alle elementen in opstand schijnen te zijn, eenen man voor, in diepen slaap: – het is Achab, wien de storm geen oogenblik heeft kunnen verschrikken; die den schitterenden bliksem, welke telkens zijn schip scheen te zullen treffen, heeft aangeroepen, dat hij op de spits van zijnen harpoen zou nederdalen. Hij heeft zich in zijne kajuit begeven en slaapt. Tegen alle verwachting keerde op eenmaal de wind om. Getrouw aan het ontvangen bevel, begaf Starbuck zich naar de kajuit, om zijnen gezagvoerder van deze verblijdende omstandigheid te verwittigen. Daar zijn zij alleen! Het leven des slapenden is thans in de hand van zijnen wakenden dienaar. Aan den wand hangt het geweer, waarmede Achab in eenen oogenblik van woede zijnen luitenant heeft gedreigd te doorschieten. Starbuck herkende het wapen. Kon de gelegenheid ooit gunstiger zijn?! Het wapen was hem als in de hand gegeven.

De verzoeking was haast onwederstaanbaar! Met sidderende vingeren greep Starbuck, bij het spaarzaam licht, dat het hoofd van den vreeselijken grijsaard met eenen rooden gloed overtoog, het geweer van den wand; – hij onderzoekt, of de kogel op zijnen post en de pan voorzien is; nog aarzelt hij! Reeds rigt hij het geweer; doch verwerpt tegelijker tijd het helsche plan; hij wikt, – hij strijdt. Die man, wiens leven hij met eenen enkelen vingerdruk kan vernietigen, dreigt met eenen volkomen ondergang zoovelen, wier aanzijn als door een wreed noodlot aan het zijne is verbonden. – Wat zal hij echter doen? – Vruchteloos is het, te beproeven, eenen man als Achab te doen buigen. Hem overvallen en hem dooden, terwijl hij slaapt? – Dit was veel gewaagd, als men nagaat, hoe allen hunnen kapitein vreesden, en hoe hoog Achab bij zijne reeders stond aangeschreven. – Doch van het naastbij zijnde strand, dat van Japan, zijn zij nog meer dan honderd mijlen verwijderd. Tusschen Starbuck en de wet, welke hem kan vervolgen, liggen twee zeeën en een half werelddeel. De luitenant denkt ook aan den bliksem, die voor weinige oogenblikken Achab had kunnen treffen, zoo de eene of andere booze geest hem niet had afgewend; hij denkt aan zijne vrouw en kinderen, welke hij wel nimmer zal wederzien, zoo de dood van Achab den *Pequod* van eenen anders wissen ondergang niet bewaart; – maar Starbuck heeft reeds te lang geweifeld, Achab heeft zich opgerigt en staart nu met wijd opgesperde oogen, nog dommelende, om zich heen.

‘Kapitein,’ zeide Starbuck, ‘de wind is omgekeerd, men heeft de reven uit de zeilen genomen, het schip maakt reeds twee knoopen minder in het uur.’

‘Dan ten strijde,’ brulde Achab, die zijnen luitenant verkeerd scheen te verstaan; ‘Moby Dick, …,. uw uur is gekomen!’

De moed was Starbuck in de schoenen gezonken. Voortaan zou het hem, begreep hij, onmogelijk zijn, zijnen aanvoerder verradelijk van het leven te berooven; zonder gedruisch hing hij het geweer weder aan den wand en begaf zich, in diep gepeins verzonken, weder naar het dek.

Moby Dick, is uw uur gekomen? De *Pequod* ontmoet op zijnen weg de *Rachel* en op de zeer natuurlijke vraag: ‘hebt gij den witten walvisch gezien?’ antwoordde de gezagvoerder der *Rachel* door den roeper: ‘ja, gisteren ontmoet. Hebt gij ook eene sloep ontmoet?’

Moby Dick had waarschijnlijk wederom nieuwe bewijzen van zijne wondermagt gegeven: – in de sloep, omtrent welke de kapitein van de *Rachel* zoo gaarne iets wenschte te vernemen, bevond zich zijn eigen, zijn eenige zoon, die, bij het vervolgen van den noodlottigen walvisch, het spoor bijster was geraakt. – ‘Een kind van 12 jaren,’ voegde de ongelukkige vader er met de grootste ontroering bij, ‘hij beloofde voor de toekomst meer, dan eenige andere knaap van Nantucket… Kapitein,’ ging hij voort, ‘laat ons te zamen de golven beploegen, opdat wij hem mogen zoeken en wedervinden.... slechts vier en twintig uren..... vraag ik u, mij den *Pequod* af te staan..... ik zal er u rijk voor beloonen.... en de voldoening, dat gij middelijk mij mijn kind hebt wedergegeven, zal u nog grooter loon zijn.’

Doch als een aanbeeld, onder de slagen van den moker, blijft Achab gevoelloos voor de smeekingen, welke de in eene koortsachtige spanning verkeerende vader, tot hem, als tot eenen engel, rigtte. ‘Kapitein Gardiner,’ antwoordde hij, met de grootste koelheid, ‘het is mij onmogelijk, aan uwen wensch te voldoen..... alleenlijk met u aan te hooren, verlies ik eenen kostbaren tijd, dien gij mij met al het goud der wereld niet kunt vergoeden. God zegene u! Moge het mij slechts eenmaal niet

berouwen, u alzoo behandeld te hebben.... Maar ik moet voort. Starbuck! het roer meer naar stuurboord!'

Twee of drie dagen zijn vervlogen, en Moby Dick heeft zich nog niet vertoond. Achab begint nu zijne bemanning te wantrouwen en hen te beschuldigen, van tegen hem zamen te spannen.

Op eene plank doet hij zich naar boven hijsschen (de lezer zal zich herinneren, dat Achab slechts één been ter zijner beschikking had) en schijnt van boven uit den mast met zijne blikken tot op den bodem der zee te willen doordringen. Beneden waakt een man, bij het aldaar bevestigde touw, voor het leven van zijnen gezagvoerder. Aan wien had Achab dien last opgedragen? Aan den man, wien hij eenmaal had gedreigd hem naar den duivel te zenden, aan Starbuck! Ten tweeden male is het leven van Achab in zijne hand. Dit mag voorwaar in den dwazen Achab wel een verwonderlijk instinct heeten, of hij moet wel eene groote menschenkennis bezitten!

Wonder aller wonderen! Achab heeft geweend! – Een groote traan is zijne oogen ontrold, terwijl hij de zee aanschouwde, welke scheen te sluimeren onder den onbewolkten hemel, terwijl hij de witte vogelen na staarde, als zij klapwiekend zich boven de zee verhieven en in het luchtruim verloren, terwijl hij met ruime borst, de geuren eener Ooster-koelte inademde; – om dat stalen gemoed te verteederen, schijnt de natuur zich in haren heerlijksten tooi aan hem te vertoonen. Men zou haast zeggen, dat ze hem met hare moederlijke liefkozingen zoekt te bedwelmen: zij verzekert hem, dat zijne misslagen vergeten, zijne misdaden hem zullen vergeven worden, – zoo hij slechts zijnen noodlottigen hartstogt bestrijdt, zoo hij slechts zijne goddelooze plannen laat varen. Starbuck heeft dien oogenblik van zwakheid opgemerkt, hij heeft zich verheugd; hij nadert zijnen gezagvoerder, zich wel wachtende, het eerst te spreken, of eene zoo heilzame aandoening in hare werking te belemmeren. Zijne voorzigtigheid vindt hare belooning. Achab wendt zich tot hem.

(*Vervolg hierna*.)

[Nieuwe Rotterdamsche Courant, Woensdag 23 Februarij 1853. No.54]

Moby Dick, De Walvischvangst, Tooneelen op Zee. (*Vervolg van ons vorig nommer*.)

'Starbuck!'

'Kapitein?'

'Starbuck! hoe helder staat de hemel; het is juist een morgen als dien, op welken ik, achttien jaren oud, mijnen eersten harpoen wierp. Veertig jaren zijn sedert verloopen; veertig jaren van ontberingen, gevaren, stormen! Maar neen, ik bedrieg mij. Drie jaren heb ik op het land doorgebragt. Als ik terugdenk aan het leven, dat ik geleid heb..... aan die strenge eenzaamheid, aan die eindelooze slavernij, welke de uitoefening van het gezag ons oplegt; – als ik denk aan het meisje, dat ik, reeds oud zijnde, huwde, en verlaten moest op den dag na de bruiloft, om eenen togt naar Kaap Hoorn te ondernemen.... aan die weduwe, want haar huwende, heb ik haar tot weduwe gemaakt!..... weduwe, Starbuck! met eenen man, die nog leeft!.... Als ik verder terugdenk aan die woede, die mij nimmer verliet, gedurende die veertig jaren, welke ik als vijand van al wat leeft, heb doorgebragt, dan… Starbuck,… dan vraag

ik mij zelven af, waartoe leef ik nog? – Starbuck, aanschouw dit verminkte ligchaam, aanschouw deze grijze haren, aanschouw dit gerimpelde voorhoofd, en zie, hoe ik, ondanks mij zelven, moet weenen. – Ik ben oud Starbuck.... Ik gevoel mij zoo zwak onder den last, die mij dreigt te verpletteren. Het is mij, als ware ik Adam, en als torschten mijne schouders al de eeuwen, welke sedert zijne verbanning uit het paradijs, zijn vervlogen.... Die grijze haren drijven eenen bitteren spot met mij! – Heb ik dan in waarheid zóó lang geleefd, gelukkig geleefd, om me op eenmaal zóó afgeleefd te gevoelen? – Nader, Starbuck, nog digter.... Laat mij een menschelijk oog aanschouwen… Dat is beter, dan onophoudelijk naar den hemel op te zien of in de zee te turen.... Mensch, uw oog is een tooverspiegel.... Ik vind er mijne vrouw.... mijn kind.... de aarde en al, wat zij het schoonste bezit, in terug.... Ik zie den huiselijken haard en al, wat hij bekoorlijks aanbiedt.... Starbuck, gij zult niet meer van boord gaan.... Wanneer ik jagt op Moby Dick zal maken, zult gij hier op het schip blijven.... Gij zijt te goed, om u in zulke gevaren te begeven..'

'Ach kapitein… Waarom zoudt gij dien hatelijken walvisch nog vervolgen! Waarom ik niet? – of liever, waarom geven we het beiden niet op.... Laat ons niet over mij alleen spreken. Laat ons te zamen deze noordelijke wateren verlaten!.... Ook ik heb vrouw en kinderen.... Kom laat ons den steven wenden en naar Nantucket koers zetten.... Daar is de hemel niet minder schoon en helder dan hier! –'

'Ik weet het..... ik weet het.... in den zomer, des morgens,.... zie, in dit uur ontwaakt mijn jongen, uit zijn middagslaapje.... Hij zit op zijn klein rustbedje. Zijne moeder vertelt hem van mij… van dien ouden Kannibaal, dien gij hier voor u ziet… zij verhaalt hem, dat ik ver, zeer ver weg ben, dat ik terug zal komen, om met hem te spelen en hem op mijne knieën te doen springen.'

'En mijne Marie dan?… Elken morgen moet zij den kleine op eene hoogte brengen, opdat hij het eerst de witte zeilen van den *Pequod* aan den horizon zie schemeren.... Kom, voorwaarts, het is besloten.... Naar Nantucket, naar Nantucket!!'

Doch Achab wendt bij deze woorden zijn gelaat af. Hij schudt het grijze hoofd en laat het in zijne hand neder zinken. Gelijk de teedere twijg, welke zoo lang aan den schralen noordewind was blootgesteld, hare laatste verschroeide bladeren laat vallen, zoo ook viel de vrucht, welke een enkele zonnestraal had doen ontkiemen, bij den uitgedroogden stam neder. Die opkomende goede gedachte was voor het uiterlijk eene schoone en bloeijende vrucht; doch van binnen was ze wormstekelig.

Hij heeft Moby Dick gezien; hij heeft hem vervolgd, hij heeft hem achterhaald, hij heeft hem bestreden. Den eersten dag heeft het dier de boot van Achab met zijne krachtige kakebeenen aangegrepen, en de boot was voor dien aanval niet berekend; gelijk de ontzagchelijke ijzeren staven tusschen de schaar van eenen smid, brak zij door midden. Achab en zijne Indianen klemden zich krampachtig aan de beide stukken van de boot vast: de walvisch zwom met, haast ongeloofelijke snelheid in eenen kring rondom hen heen; die kring werd steeds naauwer, en zij konden zich op hunnen dood voorbereiden. Doch de *Pequod* daagde ter juister tijd op, hij plaatste zich tusschen de in doodsgevaar verkeerenden en hunnen vervolger en redde hen van eenen wissen ondergang. Achab keerde aan boord terug, steeds meer verbitterd, en vast besloten, zoo mogelijk, den strijd te hervatten. Den volgenden dag werd de jagt voortgezet. De dertig mannen, welke de equipage van den *Pequod* uitmaakten, schenen nu den haat van hunnen meester voor Moby Dick, te deelen. Ook zij wilden thans hun leven ten offer brengen in den strijd tegen dat hatelijke ondier: zij bragten onder een woest getier den booten in gereedheid, en, toen de walvisch zich boven

den waterspiegel vertoonde, verhief zich aan boord van den *Pequod* een woest gehuil als dat van eenige hongerige hijena's; de stem van Achab klonk boven alle andere uit. Moby Dick was spoedig omsingeld. De pijlen, lanzen en harpoenen vielen als een digte regen op het ligchaam van den walvisch neder; woedend van pijn, wendde hij zich om en om. De touwen, welke aan de harpoenen bevestigd waren, omsloten hem steeds vaster en vaster; doch met eene laatste beweging van Moby Dick was de strijd beslist. Met zijnen vreeselijken staart verbrijzelde hij twee der booten en de enkele aanraking van zijnen kop was voldoende, om de sloep van Achab ten onderste boven te keeren. Wederom werd de steeds woedender wordende kapitein opgevischt en zijne eerste vraag was, toen hij wederom op het dek van den *Pequod* stond, welke rigting zijn vijand had genomen. Alle zeilen werden bijgezet, om hem na te jagen. Doch Achabs hart was door een treurig voorteeken getroffen.

Tusschen Fedallah en hem bestond eene, men zou haast zeggen, bovennatuurlijke betrekking. De vuuraanbidder had hem eenen gewelddadigen dood voorspeld, doch daarbij nog het volgende bepaald: Fedallah moest eerst sterven; na zijnen dood moest hij aan den kapitein van den *Pequod* verschijnen; – en zie, na de worsteling van den tweeden dag was Fedallah spoorloos verdwenen! –

De derde en plegtige dag is aangebroken: thans moet alles beslist worden. Bij het aanbreken van den dag is Moby Dick niet meer in het gezigt. De uren verloopen, – het is bijna middag; nog heeft men hem niet gezien. Achab bedenkt, dat de witte walvisch, door zoovele harpoenen getroffen, en door zoovele banden bekneld, zich wel langzamer dan gewoonlijk, moet kunnen bewegen, en dat de *Pequod* in zijne dolle vaart hem welligt vooruit is geloopen. Hij geeft bevel, om den steven te wenden, om zoo mogelijk, den vijand te ontmoeten. En de wensch van Achab wordt vervuld. Moby Dick vertoont zich en oogenblikkelijk worden de booten te water gelaten, en weldra bevindt Achab zich alleen tegen over den ontzagwekkenden vijand; want reeds bij den aanvang van den strijd worden de twee andere booten omver geslagen. De walvisch verheft zich ten halve boven water, en zie, daar verschijnt, rustende in de touwen, welke het ligchaam van den walvisch in alle rigtingen omsluiten, het lijk van den vuuraanbidder, in zijne verscheurde zwarte kleederen gehuld; zijne wijd opengespalkte en ontzielde oogen schenen zich op Achab te vestigen en hem toe te roepen: 'mijne voorspelling wordt heden vervuld!' Toen Achab dit zag, scheen de harpoen aan zijne vingers te zullen ontglippen; doch slechts voor een oogenblik weifelde hij, en zijne boot, reeds omringd door de haaijen, welke hunne tanden op de riemen der roeijers beproefden, en zich reeds schenen te verheugen bij het vooruitzigt van een nieuw gastmaal, zette wederom den walvisch na, die zich reeds verwijderde. Doch Moby Dick, den strijd opgevende, dook onder en verdween.

Achab deed zich dus naar den *Pequod* terug roeijen; hij riep Starbuck, welke over de verschansing leunde toe, dat hij op korten afstand zou volgen. Tashtego, Daggoo en Queequeg bevonden zich in het want, terwijl Flask en Stubb bezig waren, om hunne booten te herstellen. Hij gaf bevel, dat men de vlaggen zou hijschen: hij wilde voor geen geld van de wereld zich in deze oogenblikken overwonnen verklaren.

Nog eenmaal ontmoetten de beide vijanden elkander. Achab's harpoen baande zich wederom eenen weg door de dikke huid van den walvisch. Deze wendt zich, om den strijd te openen; doch hij ziet Achab niet, maar slechts den zwarten romp van den *Pequod*; op hem rigt hij thans den aanval, en gelijk een vreesselijke stormram, doorklieft zijn witte met rimpels doorploegde kop de golven. Als betooverd bij de aanschouwing van het naderende monster, dat eenen breeden halven cirkel van kokend schuim voor zich uitdrijft, wachten Starbuck en zijne makkers onbewegelijk,

als waren zij versteend, den schok af. De twee ligchamen raken elkander. De *Pequod* kraakt, terwijl zijn romp zich opent en het water klotsende en schuimende naar binnen dringt. De walvisch, door den schok verschrikt, duikt onder de kiel door en verschijnt wederom aan de andere zijde van het schip, waar hij eenige oogenblikken als een levenlooze klomp voortdrijft. Achab, thans een ware duivel, heeft van dezen korten tijd gebruik gemaakt, en roeit hem weder op zijde; hij treft hem voor de laatste maal. Voor de laatste maal trekt Moby Dick, door deze nieuwe wonden nog meer verbitterd, den harpoen met zich naar de diepte; met eene geweldige kracht schuurt de lijn over den kant der boot; zij blijft haken, de boot slaat om en Achab verdwijnt, om niet weder te voorschijn te komen.

Moby Dick dook onder water, om daar te gaan sterven. Wat den *Pequod* aangaat, een der roeijers van Achab, die zich aan de boot had vastgeklemd, ontdekte, toen hij tot zijn bewustzijn terugkeerde, niets dan den mast en Tashtego, welke nog bezig was, de vlag aan den mast vast te spijkeren, gelijk zijn meester hem had bevolen, en een oogenblik later verdween ook de spits van den mast en Tashtego; en hij, die den ondergang van zoo vele menschenlevens aanschouwde, dobberde rond op de baren, tot de bemanning van een schip hem ontdekte en hem aan boord nam.

Lezer! wij staan niet in voor de waarheid van hetgeen wij in deze regelen hebben geschetst: zijn het leugens, welnu, ze komen voor rekening van den drenkeling, die ze heeft opgedischt. Wij voor ons meenen het een sprookje en ons eenige doel is geweest, u eenige aangename oogenblikken te bezorgen; is ons dit gelukt, zoo zijn we overvoldaan. Is het u niet bevallen, – welnu, een volgende maal iets beters.

EINDE.